

NOG EEN KORTE TIJD. Een toespraak over hemelvaart in de KGIJ-viering van 23 mei 1998

door Jurjen Beumer

1.

Deze week belde een journalist mij met de vraag wat ik (nog) van Hemelvaart vond. In zijn stem klonk iets van: 'nee toch zeker hè, daar kunnen wij moderne mensen toch niks meer mee.' 'Wacht' zei ik, 'ik fax je het volgende verhaaltje wel.' Ik hoop dat hij er iets mee gedaan heeft. Het gaat als volgt:

Iemand vroeg, natuurlijk om de ander een hak te zetten: stel dat er destijds bij die Hemelvaart een fotograaf aanwezig zou zijn geweest; toen, met de middelen van nu, wat denk je dat er op die foto had gestaan? Tja, met zo'n vraag sta je toch even met de mond vol tanden ... maar weet U wat die ander uiterst geniaal antwoordde? Hij zei: ik denk, beste meneer, dat de foto *overbelicht* zou zijn geweest. Overbelicht, er zou op die foto niets te zien zijn geweest. Vindt U dat geen fantastisch antwoord? Overbelicht! Zo van, mens je overvraagt; je maakt er een verstandelijk spelletje van, je hebt niet door dat de vragen van geloof en religie van een andere orde zijn, dat je ze niet te lijf kunt met vragen van de techniek. Appels en peren moet je niet met elkaar verwarren. Zoals de hoeveelheid waarmee je van iemand houdt niet te meten is met een weegschaal. Overbelicht!

Natuurlijk overbelicht, wat denk je wel, dat je een geloofsgeheim in de donkere kamer van een fotograaf zou kunnen ontwikkelen?!

En zo kan ook een preek de mist ingaan door teveel te willen verklaren. Je kunt hele theorieën opbouwen rond die paar teksten die in de bijbel over Hemelvaart spreken, hele speculaties ook, maar ik geef U op een briefje dat het nooit helemaal klopt. Daar heb je een dichter voor nodig, of een komiek. Als het spannend wordt in het leven dan wint het gedicht het van het proza; wie peinst wrocht gedachtenstelsels, maar wie verliefd is maakt gedichten.

2.

Laten we die (liefdes)teksten uit het Johannes-evangelie wat meer van dichtbij gaan bekijken.

'Nog een korte tijd en gij ziet Mij niet meer, en nogmaals een korte tijd en gij zult Mij zien.' (Johannes 16,16)

Deze teksten lijken wel algebra, een ingewikkelde constructie, en zo ervaren de leerlingen het dan ook. 'Wat is dit, dat Hij zegt: Nog een korte tijd. Wij weten niet wat Hij bedoelt.' (vs 18)

Nog een korte tijd. Jezus zegt deze woorden vooraf aan zijn Goede Vrijdag. Zijn zending, zijn missie is bijna ten einde. Voor de ogen van de mensen ('de wereld') is het een fiasco geworden, een mislukte opstandeling aan het kruis. Een beweging van hoop door de machthebbers in de kiem gesmoord. Voor Jezus zelf echter is dit alles een beweging naar de Vader (17), een beweging voorbij de listen en intriges van de wereld, een weg naar het licht.

Deze intimiteit tussen Jezus en zijn Vader is het hart van het Johannes-evangelie. Het is een boodschap, een gebeuren, een relatie die zich over de eeuwen heen uitstrekt tot ons vandaag.

Jezus zegt: daar waar ik was, bij de Vader (de Eeuwige, de Levende), dáár is het ook waar jullie vandaan komen, daar ligt ook jullie oorsprong en bestemming, daar bij die Eeuwige Bron van Liefde. Mijn *korte tijd* op aarde is bedoeld om te laten zien en jullie te laten ervaren hoe die goddelijke liefde vlees en bloed kan worden; in mijzelf, maar vooral ook in jullie. Wie ik ben, zijn jullie ook (m.n in hoofdstuk 17). Het is maar een *korte tijd*, maar het is genoeg. Ik ga nu weg en laat jullie de Trooster na (16:5-15).

Het is goed dat ik wegga, niet om jullie aan je lot over te laten, maar opdat ikzelf mijn Geest niet in de

weg sta. Nu kunnen jullie een eigen creativiteit ontwikkelen, een eigen geestkracht. Nu kunnen jullie laten zien hoe het is om te leven vanuit je eerste oorsprong, een nieuwe vitaliteit, een menselijke aanpak en inrichting van de samenleving, een kerk die nieuwe geestkracht ontwikkelt.

We kennen dat wel, soms zit iemand zo lang op dezelfde plek dat hij anderen blokkeert. Een leraar bijvoorbeeld die alsmat dezelfde lessen afdraait en daardoor zijn klas én zichzelf in de weg zit. Of iemand die al heel lang in een bepaald bestuur zit en bij elk idee dat ter sprake wordt gebracht zegt: o, dat ken ik al, dat hebben we ooit al eens gedaan. Vreselijk, elke vernieuwing wordt geremd. Of een pastor, een kerkenraad, een parochievergadering, een kerngroep ... ik kan nog lang doorgaan. Vaak zijn mensen niet weg te branden. Men blijft maar, vooral wanneer veel macht en prestige is opgebouwd: een Soeharto in Indonesië, destijds een Marcos in de Filippijnen of een Pinochet in Chili.

Maar ook wijzelf zitten vaak muurvast op onze plek en aan onze 'heilige' principes. Ook wij zouden veel meer moeten zeggen: *nog een korte tijd* ... Niet alleen met het oog op nu, maar ook ter voorbereiding op de tijd dat we inderdaad echt moeten ophouden en vaarwel moeten zeggen aan onze aardse plek. Want hopelijk zitten we dan niet te vastgeroest. Wij als mensen moeten inderdaad weggaan en door anderen losgelaten kunnen worden. Hoe vaak maken we dit ingewikkelde proces niet mee aan een sterfbed: de stervende kan pas weggaan als de anderen hem of haar loslaten. En pas dan, hoe wonderlijk, kan de overledene bij ons blijven. 'Weggaan kun je beschrijven als een soort blijven.' Hoe waar zijn deze diepzinnige woorden van Kopland. Deze gedachten, deze ervaringen zitten, denk ik, ook vervat in het begrip Hemelvaart.

Hemelvaart

*De Heer is opgetogen
Hij steeg boven ons uit.
Wij staan met onze ogen
voor een beslagen ruit.
Daarop heeft Hij geschreven:
Ik laat je niet alleen.
Een glimlach van zijn vrede
valt door die woorden heen.*

(uit: Alles wordt nieuw, deel III, lied 27 door Hanna Lam)

3.

Hemelvaart is eigenlijk het definitief maken van Pasen. Pasen is opstanding, is verrijzenis, is tegen beter weten in volhouden dat deze wereld en wijzelf op liefde zijn aangelegd en niet op dood en doem.

Hemelvaart geeft aan Pasen een solide basis door het te verankeren in de hemel, dwz door hét terug te brengen, door Hém terug te brengen, bij het Begin, bij God zelf. Nu Jezus terug is op de plaats waar hij hoort, bij de Vader ('zittende ter rechterhand Gods'), nú kunnen ook wij komen, want niemand komt tot de Vader dan door Hem.

Dit alles is veelzeggend, want de gang naar de hemel is nodig voor de gerechtigheid op aarde. Zonder de hemel loopt het spaak op aarde. 'Hemel' staat voor datgene wat nog komen gaat op aarde, zonder 'hemel' is de aarde een duistere vlek. 'Hemel' is alles wat van God is, Jezus heeft dat op aarde gebracht. Nu zijn u en ik aan de beurt, en het gaat moeizaam, er is geschrei en geweeklaag (vs 20). De wereld, alle haat en nijd van het tv-scherf zit op mijn netvlies; mijn leven, de gewenste eenheid vaak zijn het

niet meer dan brokstukken. Maar, uw blijdschap zal tot vreugde worden, zoals een vrouw door de pijn van de weeën een nieuw leven baart. Wij mensen lijken uitgeleverd aan de *korte tijd* van onze levensdagen, maar achter de tranen brandt nieuwe hoop.

'Nogmaals een korte tijd en Gij zult mij zien'. *'Nogmaals een korte tijd'* is de tijd ná de korte tijd van Jezus' tijd op aarde. *'Nogmaals een korte tijd'* is de tijd die uitstaat tot God zal zijn alles in allen. Langzaam vloeit de vreugde terug in ons bestaan, langzaam leren we kijken naar de aarde met de ogen van de hemel, langzaam vraagt de geest aan ons om mee te doen. En voor we het weten is het Pinksteren, uw leven, mijn leven in vuur en vlam, de Geest die alles wegblaast wat de hemel in de weg staat, een kerk die present is, een hart getroost.

*Zo bidden wij dan, groot en klein,
dat wij in vrede mogen zijn,
temidden van wat brood en wijn*

*En dat niet een in onze buurt
van pijn en eenzaamheid verzuurt
En dat de dood geen leven duurt*

*En dat een nieuwe lente treedt
tevoorschijn, licht en groen gekleed;
zoals ik nog van vroeger weet.*

*En als de blinde komt gesneld
met grote stappen over 't veld,
dat dan alleen nog liefde telt.*

*Hoe zal het zijn wanneer ik ooit
als aarde-stof ben uitgestrooid?
Mijn liefde, jou vergeet ik nooit*

(H. Oosterhuis, Afscheidslied,
in Werkschrift febr. 1986, p. 33)